

OSNOVNA ŠKOLA HORVATI
Horvaćanska 6
10 000 Zagreb

**KRITERIJI
VREDNOVANJA
USVOJENOSTI
ODGOJNO –
OBRAZOVNIH
ISHODA**

*u nastavi tjelesne i
zdravstvene
kulture*

5., 6., 7., 8. razred

Ivana Jurković, prof.

Načini, postupci i elementi vrednovanja

Pravilnikom o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi utvrđuju se metode, načini, postupci i elementi vrednovanja, postignute razine ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda, postignuća za učenike u osnovnim i srednjim školama, prava i obveze učitelja/nastavnika, učenika, razrednika i ravnatelja u provođenju postupaka vrednovanja tijekom školske godine te prava i obveze roditelja/skrbnika.

Vrednovanje je sustavno prikupljanje podataka u procesu učenja i postignutoj razini ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda, kompetencijama, znanjima, vještinama, sposobnostima, samostalnosti i odgovornosti prema radu, u skladu s unaprijed definiranim i prihvaćenim načinima, postupcima i elementima.

Vrednovanje se provodi pomoću tri sastavnice :

- vrednovanje za učenje
- vrednovanje kao učenje
- vrednovanje naučenog.

Vrednovanje za učenje služi unapređivanju i planiranju budućega učenja i poučavanja.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja te razvoj učeničkoga autonomnog i samoreguliranog pristupa učenju.

Vrednovanje naučenog je ocjenjivanje razine postignuća učenika.

Vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje ne rezultiraju ocjenom, nego kvalitativnom povratnom informacijom.

(Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja u osnovnoj i srednjoj školi, 2019).

Sadržaji koji se redovito prate i provjeravaju su:

1. Motorička znanja
2. Motorička postignuća
3. Morfološke značajke, motoričke i funkcionalne sposobnosti
4. Aktivnost učenika i odgojni učinci

Elementi ocjenjivanja u Tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi su:

1. Motorička znanja
2. Motorička postignuća
3. Aktivnost učenika i odgojni učinci.

MOTORIČKA ZNANJA	40%
MOTORIČKA POSTIGNUĆA	10%
ODGOJNI UČINCI	50%

Motorička znanja su prvi element vrednovanja predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura u kojem se upisuju ocjene o razini naučenosti određenih motoričkih gibanja (nastavnih tema) koje su predviđene za provjeravanje prema izvedbenom nastavnom planu i programu tjelesne i zdravstvene kulture/godišnjem planu i programu za pojedini razredni odjel. Motorička znanja provjeravaju se kontinuirano tijekom nastavne godine prema razrađenom kriteriju njihove procjene.

KRITERIJI VREDNOVANJA MOTORIČKOG ZNANJA

Odličan 5	Motoričko znanje učenika je u fazi završnog učvršćivanja (automatizacije). Učenik izvodi pravilno gibanje u svim fazama izvedbe bez odstupanja od standardne izvedbe ili su ona nebitna. Estetska komponenta izvedbe prisutna, fini pokreti.
Vrlo dobar 4	Motoričko znanje učenika je u fazi početnog učvršćivanja (stabilizacije). Učenik izvodi pravilno sve dijelove gibanja, ali još uvijek postoje određena vremensko-prostorna odstupanja od standardne izvedbe gibanja (manji tehnički i estetski nedostaci).
Dobar 3	Motoričko znanje učenika u fazi naprednog usavršavanja. Učenik izvodi pravilno prostorne pokazatelje gibanja, ali vremenski pokazatelji kretnji i pokreta značajno odstupaju od standardnog izvođenja.
Dovoljan 2	Motoričko znanje učenika u fazi početnog usavršavanja. Učenik izvodi gibanje tako da se prepoznaju osnovni prostorni pokazatelji gibanja. Međutim, izvedba je nekoordinirana i nespretna te izrazito značajno odstupa od standardnog izvođenja.
Nedovoljan 1	Učenik odbija izvesti zadano motoričko gibanje.

Učitelj TZK-e izrađuje kriterije vrednovanja za svaku nastavnu temu koju planira provjeravati. Učitelj prije vrednovanja učenicima opisuje i objašnjava kriterije vrednovanja te očekivana postignuća.

Motorička postignuća su drugi element vrednovanja predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura, a iskazuju se kao sprega motoričkih znanja i motoričkih sposobnosti i/ili funkcionalnih sposobnosti s ciljem postizanja osobno najboljeg postignuća. U element motorička postignuća upisuju se ocjene o najvećim osobnim motoričkim postignućima učenika koje je moguće objektivno mjeriti i iskazati u fizikalnim veličinama. Njihovo vrednovanje provodi se pomoću kriterija za procjenu motoričkih postignuća.

Primjer:

Naziv testa: *Preskakivanje kratke vijače sunožno u mjestu – 15 sekundi*

Pomagala: štoperica s preciznošću 1/10, vijača

Mjesto izvođenja: školsko igralište ili školska dvorana

Opis: Učenik dolazi do vijače te je uzima. Na znak „Kreni“ učenik sunožno preskače vijaču u mjestu.

Mjeritelj uključuje štopericu na znak „Kreni“ te je isključuje kada prođe 15 sekundi. Drugi učenik broji koliko puta je ispitanik preskočio vijaču.

Vrednovanje: Prvo bi se provelo probno mjerenje kako bi se napravile norme za taj razred s obzirom na dobivene rezultate. Nakon drugog mjerenja bi se upisali rezultati te ocijenili učenici.

Raspored ocjena bio bi po sljedećem kriteriju:

Odličan (5)	rezultati koji se nalaze u prvoj četvrtini po vrijednosti dobivenih rezultata
Vrlo dobar (4)	rezultati koji se nalaze u drugoj četvrtini po vrijednosti dobivenih rezultata
Dobar (3)	rezultati koji se nalaze u trećoj četvrtini po vrijednosti dobivenih rezultata
Dovoljan (2)	rezultati koji se nalaze u četvrtoj četvrtini po vrijednosti dobivenih rezultata
Nedovoljan (1)	nepotrebno odustajanje, diskvalifikacija, povreda pravila i sl.

Učenika se upozna s dobivenim normama, ponovno se provede mjerenje te ga se tada i ocijeni. Ovo je samo jedan od primjera vrednovanja motoričkih postignuća. Jednom utvrđeni standardi ne vrijede uvijek jer se postignuća učenika razlikuju iz godine u godinu, od jednog do drugog razrednog odjela i sl. Učenik koji nepotrebno odustaje, krši pravila određenog zadatka, bude diskvalificiran vrednuje se nedovoljnom ocjenom.

Morfološka obilježja koja se prate u osnovnom školstvu:

- 🏃 Tjelesna visina (ATJVIS)
- 🏃 Tjelesna težina(ATJTEZ)
- 🏃 Opseg podlaktice (AOP)

Motoričke sposobnosti:

- 🏃 Prenosjenje pretrčavanjem (MAGPRP)
- 🏃 Pretklon u uskom raznožnom položaju (MFLPRU)
- 🏃 Podizanje trupa iz ležanja (MRSPTL)
- 🏃 Skok u dalj iz mjesta (MESSD)

Funkcionalne sposobnosti:

- 🏃 Trčanje na 600 metara (F600ZO)
- 🏃 Trčanje na 800 metara (F800MO)

Odgojne vrijednosti su treći element vrednovanja predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura, a odnose se na učinke odgojnoga rada s učenicima i odgojne reakcije učenika tijekom nastavnog procesa. Također, ovaj se element odnosi na pozitivne stavove prema tjelovježbi, usvojene tjelesne i zdravstvene navike, otvorenost za timski rad, poštivanje pravila, suigrača i protivnika, slobodno i

kreativno izražavanje kroz kineziološke motoričke aktivnosti, odgovornost, samostalnost i samoinicijativnost te druge pozitivne odgojne vrijednosti koje se stežu kineziološkim aktivnostima.

Podelementi odgojnih učinaka koji se prate i provjeravaju tijekom nastavnog procesa jesu

- aktivnost učenika na satu tjelesne i zdravstvene kulture
- vladanje učenika na satu
- razina zdravstveno-higijenskih navika
- sudjelovanje u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima
- redovito nošenje sportske opreme
- napredak u motoričkim i funkcionalnim sposobnostima.

Na kraju tekućeg mjeseca, učitelj na osnovi navedenih podelemenata upisuje brojčano ocjenu iz odgojnih vrijednosti.

Za uspješno sudjelovanje na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture potrebno je:

- Oprema za sat tjelesne i zdravstvene kulture: čista bijela majica, kratke sportske hlačice ili duga trenerka (učenice mogu nositi i tajice navedenih boja. Hlačice moraju biti primjerene duljine, a majica mora imati rukave.
- Zdravstveno-higijenske navike: skinuti sav nakit kako ne bi došlo do ozljeđivanja drugih učenika; kosa uredno svezana u rep ili na neki drugi način pokupljena kako učeniku ne bi smetala tijekom vježbanja; na satu nije dozvoljeno imati žvakaću gumu.
- Ispričavanje sati: Učenici koji ne vježbaju više od dva nastavna sata uzastopno iz opravdanih razloga (bolest, ozljeda) moraju ili dostaviti odgovarajuću liječničku ispričnicu ili će roditelj osobno doći u školu i sate opravdati kod razrednika koji će potom obavijestiti nastavnicu. Sate je potrebno opravdati u tekućem mjesecu kako učenik ne bi bio zakinut za ocjenu u tom mjesecu radi neispričanih sati.
- Učenici koji zbog bolesti ili drugih opravdanih razloga ne mogu obavljati aktivnosti na satu, sjede sa strane i pomažu u pripremi tjelovježbenih zadataka kao i pri asistenciji ako je to potrebno. Učenici koji aktivno ne rade na satu zbog bolesti ili drugih opravdanih razloga NE smiju sjediti u svlačionicama. Učenicima za vrijeme sata nije dozvoljeno samovoljno odlaženje u svlačionice kao ni korištenje mobitela. Učenici koji ne vježbaju i dalje su na satu te se tako i moraju ponašati (bez ležanja po klupama, dovikivanja učenicima koji vježbaju, stvaranja buke).
- Učenicima nije dopušteno na satu imati mobilne uređaje. Sve mobilne aparate prije početka sata učenici moraju isključiti i ostaviti ili u svlačionici ili na stolu u dvorani. Prema Kućnom redu škole ovakav prekršaj bit će evidentiran u bilješkama kao i odgojnim učincima.
- Učenicima nije dozvoljeno silovito napucavanje lopte iz sigurnosnih razloga kao ni uništavanje sportske opreme (Napomena: Kućni red škole nalaže da su učenici dužni popraviti svaku štetu koju su prouzročili.).
- Na satu nije primjereno koristiti neprimjeren rječnik, neprimjereno ponašanje prema učenicima iz razreda za vrijeme vježbanja ili sportske igre.
- Za svaki odlazak iz dvorane za vrijeme trajanja sata, učenici moraju dobiti usmenu dozvolu učiteljice
- Ključevi, novac, mobitele na početku sata staviti u kutiju predviđenu za ostavljanje vrijednih stvari, kako bi se spriječio njihov nestanak.
- Žvakanje žvakače gume nije dozvoljeno za vrijeme nastave.

- 🌐 Učenici koji imaju zahtjev za oslobođenje dijela sadržaja nastave tjelesne i zdravstvene kulture trebaju do 30. rujna regulirati svoj status temeljem Zakona i Pravilnika.

ZAKLJUČIVANJE OCJENA

Prilikom zaključivanja ocjene na kraju školske godine trebati uzeti u obzir kako nisu svi elementi vrednovanja jednako zastupljeni. Motorička znanja čine 40% zaključne ocjene, motorička postignuća 10%, a aktivnost učenika i odgojni učinci 50%. Prilikom ukupnog vrednovanja u obzir treba uzeti i promjene morfoloških značajki te motoričkih i funkcionalnih sposobnosti. Zaključna ocjena izražena je kao numerički pokazatelj usvojenosti svih ishoda definiranih kurikulumom. Školska ocjena se sastoji od pet stupnjeva: nedovoljan - 1, dovoljan - 2, dobar - 3, vrlo dobar - 4 i odličan - 5. Bitno je naglasiti kako zaključna ocjena ne mora iznositi aritmetičku sredinu svih ocjena. Učitelj mora učeniku dati povratnu informaciju o njegovom radu te u čemu je bio uspješan, a što treba poboljšati. Vrednovanje odgojno-obrazovnih postignuća treba biti poticajno kako bi se učenici samoinicijativno i redovito mogli i samostalno baviti tjelesnom aktivnošću izvan škole s ciljem unaprjeđenja vlastite kvalitete života i zdravlja.

LITERATURA

*Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi:

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_09_82_1709.html

https://skolazazivot.hr/wp-content/uploads/2020/06/TZK_kurikulum.pdf

<https://zir.nsk.hr/islandora/object/ufri%3A665/datastream/PDF/view>

<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/predmetni-kurikulumi/tjelesna-i-zdravstvena-kultura/758>